

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

V. Quatenus Verbo Tradito standum, aut abstinendum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

I. Actor. *Eritis mihi testes. &c.*

AD V. Docet bonos carere impedimento vitiorum; ob quæ improbi nec per se, nec per alios intelligere possint.

AD VI. Id est, ait S. Aug. Prædestinati audiunt ante mortem vocem DEI. Neque ibi fit sermo de intelligentia S. scripturæ.

AD VII. Cum certi non simus certitudine fidei, qui verè sint *Spirituales*: Cum etiam hi non semper illuminentur, quin quædam aliquando nesciant; idcirco non ad eos pertinere potest definitivum & ultimum iudicium fidei. Qui tamen iudicet omnia, cum esse spiritalem necesse est, id est, regi à DE I spiritu.

AD IIX. *Omnia*; non *Omnes*: idèò soli Pontifices iudicant omnia, sc. dubia. Nam de definitis in Conc. Ierolol. Paulus non ait, *probate*; sed, *Act. 15.* præcipiebat servari.

AD IX. Loquitur, non de omni diuinorum cognitione; alioquin hic frustra doceret eos quædam: sed de sola accepta doctrina, quam ab Apostolis cooperante gratia Dei cōdidicerant: At verò de nondum accepta docet vnctio.

AD X. Verbum Dei, per Apostolos & Prophetas ministratū, est Fūdamētū primum: at secundarium quoque est Ecclesiæ testificatio; cuius Lapis Angularis Christus: huius veritati primæ reuelanti Principiò per se; nunc vt SIC scil. per Ecclesiam testantem & docentem, adhæremus.

AD XI. Iudicare de Scripturæ æquiuocum est: sc. 1. Verum ea, an falsum doceat: 2. Quæ illius sit interpretatio; quæque sit ipsa verè Canonica, aut apo-

crypha. Hoc secundo modo; non illo, iudicat Papavel Ecclesia Scripturam: nam illo priore modo foret supra Scripturam.

AD XII. Pendet à Verbo ipsi? Sancti Spiritus assistentis Ecclesiæ vique ad consummationem. Plura infra *part. 2. quæst. 15.*

QVÆSTIO V.

Quatenus Verbo Tradito standum, vel abstinendum?

LUTHERO-CALVINISTICA CONCORDIA ab nobis discors est in tribus. I. In Scripturis omnia contineri pertendunt ad Fidem & Mores necessaria: ac proinde non opus vllò Verbo Non Scripto. Ita LUTHERVS in Gal. 1. *Nec aliam doctrinam in Ecclesia tradi & audiri decet, quam purum Dei Verbum; Doctores, vel auditores alij cum sua doctrina anathema sunt.* Brentius in prologo cap. de Trad. *Nulla traditio contra, vel præter testimonia Scripturæ, pro dogmate necessaria ad salutem est.* CALVINVS Inst. 4. c. 8. §. 8. *Esto hoc firmum axioma: Non aliud habendum esse Dei Verbum, cui detur in Ecclesia locus, quam quod Lege primum, & prophetis; deinde & Apostolicis Scriptis continetur.* Sic communis similitum.

II. Apostolos quædam, præter Scripturam, instituisse ad Ritus & Ordinem pertinentia; at minimè necessaria, minus præcepta, sed libera: Quæ ad fidem, Moresque necessaria fuerant, scriptis comprehendisse. Ita Kemnitius LUTHERANVS, vbi agit de septimo genere Traditionum. Et CALVINVS Inst. lib. 4. c. 10. §. 20. *idem.*

III. Kemnitius ibid. *Nullis certis & firmis documentis probari potest, Qui sine Ritus ab Apostolis traditi: qui etiam ex Scriptura ostendi non possunt.*

SVADENT triplici genere Scripturarum.

I. Quibus iubetur nil addi Verbo Dei oportere. Vt Deut. 4. *Non addetis ad Verbum, quod*

quod ego precipio vobis; nec auferetis ex eo. Gal. 1. Licet Angelus de cælo Euangelizet vobis, præterquam quod Euangelizauimus vobis, anathema sit.

2. Quia Scriptura sufficienter omnia continet. Ioan. 20. *Hæc autem scripta sunt, ut credatis, quod IESVS est Filius Dei; & ut credentes salui fiant.* 2. Tim. 3. *Omnia Scriptura, &c. utilis est ad docendum, & arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo DEI.*

3. Quia Scriptura damnat Traditiones. Ita. 29. *In vanum colunt me docentes mandata & doctrinas hominum.* Math. 15. *Irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram.* Col. 2. *Videte ne quis vos decipiat. &c. Secundum Traditionem hominem.*

4. Ratio. Quia Scriptura data est ut habeamus regulam fidei, ait Aug. 19. *Cin. c. 18.* At Dei perfecta sunt opera: ergo ea regula perfecta est, & adæquata fidei.

AVTOR. I. Hic duo aduerte: 1. Mendacia, quæ nobis affingunt: De his in meo *Mendace Antipapist. par. 1. q. 2.* Alterum: Contradictionem, qua se ipsos iugulant. 1. Nam Brentius & Kemnit. locis notatis, apertè dicunt; *Nihil æquari posse Scripturis sacris.* Kem. *Insignis audacia est, Majestati & Autoritati Scripturæ Canonice aliquid æquare.* At è contrà Brentius ibid. *Negari non debet, neque potest; quin tam Christus multa dixerit, & fecerit; quam Apostoli multa tradiderint, & instituerint; quæ non sunt ab ipsis literis comprehensa.* Kemnitius ibid. *Apostolos Ritus quosdam ordinasse & tradidisse Ecclesiis, eorum scriptis certò constat: Et verosimile est quosdam alios externos, qui in Scriptura annotari non sunt, ab Apostolis traditos esse.* Atque ita suo prepecculio sibi laqueum parant insuspendium isti.

II. Ipsa NECESSITAS Traditionum docet ipsas, euincitque probas.

I. Quia Scripturæ sine iis non fuissent necessariae, nec sufficientes: Nam Traditio fuit Autor condendæ, tradendæq; Scripturæ; jam traditæ verò Custos & ipsa fuit, est, erit. 2. Quia Trad. quædā sunt Apostolicæ tam de Fide, quàm de Moribus necessariae. 3. Quia de veris Traditionibus esse certi possumus viâ certâ; ideo salutare sunt. Singula nunc doceamus.

DE I. Scripturas sine Traditionibus non fuisse sufficientes, nec simpliciter necessarias, probatur trifariam: 1. Ab Veteri Testam. 2. Ab Noni Scriptio- ne & prædicatione. 3. Ab partium enumeratione.

DE I. Ex quo homines fuerunt, ab Adam ad Moysen, aliqua fuit in mundo Ecclesia colentiū DEVM Fide, Spe, Charitate, ritibusque externis. Ideo S. Aug. lib. 11. *Cin.* inde ab Adam deducit Ciuitatem Dei. Et tamen ante Moysen nulla extitit Scriptura sacra; sed sola de cultu Dei Traditio. Vnde Genes. 18. *Scio, quod Abraham præcepturus sit filiis suis, & Domui suæ post se; ut custodiant viam Domini.* Cū igitur annis bis mille fuerit illa primogenia conseruata Ecclesia: etiam Christiana potuisset stare absque Scriptura ad 1600. annos sub eadem custode Traditione.

2. A Moyse ad Christum erat quidē lex scripta, sed solum Iudæorum: reliquas inter gentes etiam erat Religio colentium Deum verum; at in Traditione sine Scriptura sacra. Ita de Iob. eiusque amicis docet Aug. l. 2. *de pecc. orig. cap. 24. & l. 18. Cin. c. 47.*

3. Inter Iudæos, etsi Lex scripta esset, potius tamen Traditione utebantur,

B 3 quam

quam Scriptura. Vnde Exod. 14. *Narrabis filio tuo, dicens: hoc est, quod fecit Dominus.* Deut. 32. *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi.* Iob. 8. *Interroga generationem pristinā, &c.* Scriptorum vltimus Ecclesiasticus cap. 8. *Non te pretereas narratio Seniorum: ipse enim didicerunt à patribus suis.*

4. Esdras primus dispersos antè diu libellos Scripturæ collegit in vna Biblia post captiuitatem, teste Theodoro to prafat. in *Psalmos. Beda in Esdra 9.*

DE II. A Christi aduentu Ecclesia Christiana diu degit sine Scriptura Noui Test. acquiescens ad Traditionem. Vt *S. Irenæus l. 3. c. 4* testetur, suā memoriā gentes esse Christianas, Scripturæ nescias; & è sola Traditione viuere benè. Itaque huius vis est potior quàm Scripturæ.

2. SUFFICIENTES Non sunt Scripturæ. Quia nec Singuli, nec Omnes Euangelistæ continent omnia; nec omnes libri sacri extant: Nam ait Chryf. hom. 9. in Mat. *Multa ex prophetis perire monumentis; quod de historia Paralipomenon probare possibile est.* Et epistola Pauli ad Laodicenses perijt; de qua constat *Colof. ult.* Et antè diu prædicarunt Apostoli; quam scribere cœpissent.

DE III. Traditiones sunt Apostolica de Fide & moribus multæ, quas ignorari non licet; quæ tamen in Scripturis non extant. Vt in exemplum, 1. Symbolum Tradiderunt Apostoli; & non scripserunt. Ita *Iren. l. 3. c. 4. Hieron. Epist. ad Pammachium, Aug. l. de fide & operib. cap. 9. Ambr. epist. 81.* 2. In Veteri Testam. Circumcisio fuit pro masculis in remediū peccati orig. Suū verò & foe-

minis fuit; tamē neq; id è scriptura constat. &c. Plura vide apud *Bellar. l. 4. c. 4.* Et in meā *Genealogia part. 1. quest. 2.*

3. Deinde Iacobi epistolam iudicat *Lutherus stramineam; Calvinus Apostolicam.* Quis decernet? Traditio: non cuiusque Spiritus. 4. Adde: *Calvinus Inst. 1. c. 9 §. 1.* contendit Apostolos, primæque Ecclesiæ fideles habuisse verum spiritum: At ij iudicabant librum Sapientiæ esse sacrum; teste *Aug. l. de prædest. c. 14.* Eum tamē *Calvinus*, etiam iactans spiritum, vult esse profanum. Et sic de cœteris libris. Quis decernet? Traditio. Et hanc solam recipi opertere constritus ait *Brentius in Prolegom. & Kemn. in Exam. Trid. ad 2. genus tradit. &c.* Quare standum est Verbo Tradito Fidei æquæ ac Morum: idque necessariò. Liquebit infra clarius in Appendice ex P. Beca-

no. Denique Regulæ certæ sunt quinq;, è quibus ad certitudinem veræ cuiusque Traditionis peruenitur: de quibus in *Genealog par. 1. q. 2.*

DICO AD I. Ibi agitur de verbo Tradito, non de Scripto: quia ait, *quod ego præcipio*; non, quod scripsi. Deinde iubet obseruari mandata, non deprauari. Nam Prophetæ, Apostolique multa Scripturis addiderunt; Prophetas dein & Christus citauit. Ad Gal verò loquitur de & Scripto & Tradito: *Euangelizauimus* ait, non *Scripsimus*. Et ibi *Præter* significat *Contra*: quia, ipse met postea alia plura docuit. Sic & *Rom. ult.*

AD II. Ibi loquitur de miraculis Christi scriptis solum aliquibus: *Significat* *LESVS*, Paulus verò cū scribat ad Tim, tunc necdum extabat Apocalypsis,

calypsis, nec Euangelium Ioannis: Itaq; *omnis scriptura*, non significat totam, sed quamque etiam partem, esse *diuinitus inspiratam*, & sufficientem quoad ea, quæ expresse continet, & quæ, unde petenda, ostendit. Deinde *Utilis* nunquam significat *Sufficiens*: Nam alioquin non scripsisset idem, 1. Cor. II. *Cetera, cum uenero, disponam*.

AD III. Non reprehendunt Traditiones à Moyse & Prophetis acceptas; sed nouitates à nouatoribus inuectas. Ita Patres.

AD IV. Non ut esset regula; sed memoriale rerum per prædicationem acceptarum. Non, inquam, ut regula foret fidei; quia tunc continere deberet & sola, & omnia quæ fidei sunt; ceu symbolum Apostolicum: at & alia habet, quæ ex se non pertinent ad fidem: creduntur tamen, quia scripta sunt. Est ea autem regula Partialis: nam Totalis, est Reuelatio facta Ecclesiæ; cuius species sunt duæ, Verbum Scriptum, & Traditum.

APPENDIX

TRADITIO.

N V M

Ex Manuali R.P. Becani huc reddito in Testimonium Facti.

VETERIS TESTAMENTI Traditiones sunt duplices: 1. PHARISÆICA illaudatæ: ut Lotio manuum ante mensam, *Matt. 15*. Sub mensa, *Marc. 7*. & Venientium è foro, *Marc. 7*. Abstinencia à mensa peccatorum. *Matth. 9*. à

tactu eorum. *Luc. 7*. à curatione ægrorum in sabbatho, *Luc. 6*. Sæpè, *Luc. 5*. ieiunandum & orandum. Decimæ omnium minutiarum, *Matth. 23*. Non jurare per aurum, &c. templi. *Matth. 23*. De his seu malis, seu bonis, seu mediis, reprehendebantur. 1. Quia, *Matth. 23*, *Omnia opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus*. 2. Quia ibid. *comeditis domos viduarum, orantes longas &c.* 3. Quia ibidem, *superstitiosè erant colantes culicem &c.*

2. MOSAICÆ laudatæ: ut de Canone librorum sacrorum certo: De remedio pec. orig. pro foemellis ad salutem necessario: Deque cruentis sacrificiis, quod Christi mortem significarent, indeque vim expiatoriam haberent, non ex sese, & verò necessariam ad salutem. *D. Th. 2. 2. q. 2. a. 7.*

V s v s Traditionum maior fuit Judæis, quàm Scripturæ, in his etiam quæ scripta erant. Vnde *Exod. 13*. *Narrabis filio tuo: Hoc est quod fecit Dominus &c.* Et erit quasi signum in manu tua. *Deut. 23*. *Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas: Interroges patrem tuum, & annuntiabit tibi; Majores tuos, & dicent tibi.* *Psal. 77*. *Quanta mandauit Patribus nostris nota facere ea filiis suis; ut cognoscat generatio altera. Filii, qui nascentur, & exurgent & Narrabunt filiis suis.* Ecce Mandatum Traditionum: ut etiam scripta docere & discere per Traditionem potius juberentur, quàm per scripturam. Tum Quia Pentateuchi duo solum erant exemplaria, vnum in Arca, sub custodia Sacerdotum; iussorum id septimo quoque anno prælegere populo, *Deut. 31*. quod amissum Helzias reperit, *4. Reg. 22*.
Alte-